



UNIVERSITETET I  
NORDLAND

## **Politi og «røvere»?**

*- Et essay om hva slags forhold det er mellom politi og media*

Emnekode: JO203U

Dato: 30.04.2014

Kandidatnr.: 6

Navn: Marte Markussen

Totalt antall sider: 15

Bachelor i journalistikk

Universitetet i Nordland

Våren 2014



Klokken er 09.13. Jeg har akkurat deltatt på mitt andre morgenmøte som sommervikar i redaksjonen hos Folkebladet. Det er kommet inn en melding om at en bil har kjørt utfor veien. Nyhetslederen ser seg rundt om i redaksjonslokalet, før han sier; ”Du”, - og peker på meg. Jeg kjenner hjertet begynner å slå fort. Andre dag som journalist i den virkelige verden og jeg må allerede ringe det store skumle politiet? Nyhetslederen forklarer at jeg må få svar på hva, når, hvor, hvordan, hvorfor og hvem.

Men kommer jeg til å få svar på alt dette? Eller er det sant at ”politiet hater journalister”? (Kvam, 2002, s. 93).

”Operasjonsleder!”

”Hei, mitt navn er Marte Markussen og jeg ringer fra Folkebladet. Vi har fått tips om at en bil har kjørt utfor. Kan dere bekrefte dette? ”

”Ja, det har vært en utforkjøring. Vi vil straks legge ut mer informasjon på Twitterkontoen<sup>1</sup> vår.”

”Men kan du fortelle meg hvor dette skjedde og hva som har forårsaket utforkjøringen?”

”Du, som jeg sa, alt av informasjon kommer på Twitter i løpet av kort tid.”

Irritert. Jeg hører et åpenbart ”slutt å mas” mellom linjene.

”Okei, den er grei. Takk skal du ha”.

Samtalen er slutt. Den gikk ikke bra. Hva? Når? Hvor? Hvordan? Hvem? Og hvorfor? Seks spørreord som i teorien skal være enkle å stille og å få svar på. Men nervøsiteten og redselen, for å snakke med politiet, tok overhånd.

Hvorfor var jeg nervøs før jeg i det hele tatt hadde ringt politiet? Hvorfor blir operasjonsleder irritert på meg når jeg bare forsøker å gjøre jobben min? Og blir han egentlig irritert på meg, eller er det bare noe jeg tror – fordi jeg er opplært til å tro det?

Det jeg opplevde den dagen, er det journalistens hverdag i møte med politiet? Er det dette som blir mine arbeidsvilkår dersom jeg velger å jobbe videre med krim- og rettsjournalistikk? Både politiet og media har en viktig rolle i samfunnet, derfor er det naturlig å tenke at disse to aktørene er avhengig av å ha et godt forhold til hverandre. Men har de egentlig det? Jeg ønsker å vite mer om hva politiet og media har slags oppfatning av hverandre.

---

<sup>1</sup> Troms politidistrikts Twitter-konto: <https://twitter.com/polititroms>

***”Vi er helt avhengig av politiet, men så er også de avhengig av oss. Og det vet de!”***

- Steinulf Henriksen, sjefredaktør i Folkebladet.

Store deler av Midt-Troms blir dekket av lokalavisen Folkebladet. I avishuset på Finnsnes foregår nyhetsproduksjonen store deler av døgnet. Det som skjer i regionen skal speiles både på nett, TV og på papir. Hver dag er avisen i kontakt med de tre lensmannskontorene, Lenvik, Målselv og Salangen, som ligger i Midt-Troms. Sjefredaktøren i Folkebladet, Steinulf Henriksen, opplever at de har et tett og godt samarbeid med politienhetene i regionen. Han mener at Folkebladet sammen med resten av media er helt avhengig av politiet for å kunne få ut hendelsesnyheter og nyhetsoppdateringer fra situasjoner som skjer der og da. Mangeårig krimjournalist i Bergens Tidene, Bjarne Kvam, skriver i sin bok, Krimjournalisten, at omtalen av straffesaker er en av hjørnesteinene i enhver redaksjon (Kvam, 2002, s. 12). Hvis man blar i en avis eller scroller nedover en nettavis ser man hvor mange saker som har politiet som primærkilde. Hendelsesnyheter uten uttalelser og informasjon fra politiet vil jeg tørre å påstå er umulig. Så Steinulf Henriksens har nok rett i sin betraktning om at media er helt avhengig av politiet for å kunne gjøre en av sine viktigste oppgaver som nyhetsformidler, nemlig fortelle hva som skjer der og da, akkurat her og nå.

***”Vi har stor respekt for media - og deres rolle i samfunnet. Samtidig tror jeg media også har respekt for vår rolle i samfunnet.”***

- Lensmann Arnold Nilsen.

Bare et par hundre meter fra avishuset på Finnsnes ligger Lenvik lensmannskontor. Arnold Nilsen er regionlensmann med ansvar for kommunene Lenvik, Berg, Torsken, Tranøy, Sørreisa og Dyrøy. Han karakteriserer forholdet mellom media og politiet som godt og at det er preget av en gjensidig respekt for hverandres arbeid. Også Nilsen er klar på at disse to aktørene er avhengig av hverandre. Politiet er avhengig av media for å kunne nå ut til et størst mulig publikum. Arnold Nilsen tror imidlertid at denne gjensidige avhengigheten kan avta fra politiets side i nærmeste framtid. *”Før var det slik at media var vår hovedkilde for å nå ut til innbyggerne våre gjennom avis- og nettoppslag, men nå er politiet kommet i den situasjon at vi selv kan nå ut til våre innbyggere. Gjennom for eksempel Twitter og Facebook”,* forklarer lensmannen. Det at politiet er blitt svært aktiv på Twitter og at de også nå har startet å etablere seg på Facebook og egne nettsider, kan være en potensiell trussel for medias rolle

som informasjonskanal nummer en i framtiden. Er det slik at politiet er i ferd med å skape sine egne journalister nå? Og vil ikke det i så fall bety slutten på et nært samarbeid med media? Hvis politiet via egne informasjonskanaler kan nå ut til publikum, hva trenger de media til da? Arnold Nilsen har ingen umiddelbare planer om å klare seg uten media. Men han ser ikke bort i fra at framtidens politi vil ønske å spisse budskapene sine slik de selv ønsker og ikke være avhengig av en redaktørs tilnærming. *”Det er faktisk slik at jeg sparer ressurser ved å bruke media, men hvis jeg hadde ønsket å bruke mer ressurser på formidling så kunne jeg fått budskapet ut gjennom politiets egne kanaler og portaler”*, sier regionlensmannen. I framtiden tror lensmannen at alle politiets regionenheter vil ha egne informasjonsmedarbeidere.

Politiet kan altså klare å nå ut til publikum, uten medias hjelp. Bjarne Kvam nevner i sin bok at det er krimstoffet som blir mest lest. Ifølge tall, som han viser til, mener 80 prosent av avisleserne at krimstoff er interessant, og hele 45-50 prosent sier de synes det er svært interessant (Kvam, 2002, s. 12). Det er gått tolv år siden denne fagboken ble skrevet, men Steinulf Henriksen poengterer også i dag viktigheten med å ha krimjournalistisk lesestoff. *”Rett og krim er en veldig vesentlig del av avisen. Man kan lese om dette hver dag. Det kan faktisk være at rett og krim tar en enda større del av nettet enn den gjør i papiravisen. Politiet er i samfunnet vårt den viktigste kilden, før både politikere og andre”*, forklarer han.

Så hvis media mister krimstoffet, risikerer de å miste svært mange lesere. Og det kan være svært kritisk for framtidens medie-Norge. Sjefredaktør Steinulf Henriksen ser ikke en slik dramatik. Men han deler synet på at hendelsesnyheter uten politiet som kilde ville være et fattig nyhetsbilde.

Og der regionlensmann Arnold Nilsen hevder å spare ressurser på at media i dag tar informasjonsansvaret, ser sjefredaktøren i Folkebladet for seg at rollene i framtida kan bli omvendte: At politiet allerede har startet det redaktøren kaller ”journalistikk” – i anførsel – mener han vil forenkle avisas jobb på enkelte stoffområder. Når politiet selv begynner å publisere bilder fra eksempelvis åsteder og beslaglagte tyverier, vil avisa hans kunne ”grabbe” stoffet for så å legge det ut på egne plattformer. Steinulf Henriksen tror også at politiet kommer til å ansette flere informasjonsmedarbeidere. Det betyr imidlertid ikke at media blir overflødige: *”Jeg tror vi blir å se et politi som er mer offensivt, og som blir å bruke*

*media mer aktivt*”, sier Henriksen.

Kanskje grunnen til avisredaktørens avslappede holdning, er avisas sterke merkevare som nyhetsformidler? Selv om politiet teoretisk kan publisere på egne plattformer, mener han det er lenge til lovens håndhevere vil nå like mange lesere som avisen kan. Han tror at politiets Twitter-konto stort sett blir fulgt av politi- og mediefolk og mennesker som er spesielt interessert. Offisielle lesemålinger, gjort av TNS Gallup og Mediebedriftens landsforbund (MBL) 2013<sup>2</sup>, viser at Folkebladet daglig hadde 21.000 lesere i 2013. I sammenligning har Troms politidistrikt 5.604 følgere på Twitter (per 22. april 2014), i et fylke som har over 160.000 innbyggere (pr. 1. januar 2013). Foreløpig er det ingen tvil om at det er media som når ut til det største publikumet. Om dette er en realitet om fem til ti år, er vanskelig å forutsi. Utviklingen synes å gå i retning av at vi nå er vitne til et politi som mer og mer ønsker å stå alene på sine egne medieplattformer.

Men hva med eksklusiviteten og den undersøkende og kritiske journalistikken dersom redaktører i større grad overlater til politiet å definere nyhetsstoffet? Som vi tidligere har slått fast er politiet i mange saker medias primærkilde. Og vi har konstatert at politiet har medias respekt. Men har det gjort at journalistene har lagt i fra seg det kritiske blikket mot politiet? Har de begynt å overse punkt 3.2 i Vær Varsom Plakaten, hvor det står; *”Vær kritisk i valg av kilder, og kontroller at opplysninger som gis er korrekte. Det er god presseskikk å tilstrebe bredde og relevans i valg av kilder (...)”*. Sjefredaktøren i Folkebladet medgir at avisen kan være ukritiske til politiet. *”Politiet har høy status som kilde, og det er ingen grunn til å ikke tro dem. Men nyansene blir ikke gode nok. Siden ingen andre kommer til ordet. Men dette er ikke politiet sin skyld. Dette er media som ikke gjør en god nok jobb til å tenke et steg videre i kildebruken”*, sier Henriksen. Det er et godt argument sjefredaktøren peker på her. Derfor er det litt overraskende at han ikke ser med større bekymring på politiets skapning av egne ”journalister”. Hvis han mener at media allerede er for ukritiske til politiet, vil det ikke bli enda verre hvis man da går over til å ”klippe” og ”lime” fra politiets egne nettplattformer? Svein Brurås forklarer at *”pressens troverdighet er nært knyttet til journalisters og redaktørers integritet. Skal publikum ha tillit til en journalist, må de være trygge på at journalisten er uavhengig og fri i sin journalistiske virksomhet, uten bindinger til kilder eller*

---

<sup>2</sup> TNS-Gallup og MBL: [http://ww2.tns-gallup.no/arch/\\_img/9110435.pdf](http://ww2.tns-gallup.no/arch/_img/9110435.pdf)

*maktsentra utenfor redaksjonen, og at journalisten ikke har personlige interesser å ivareta gjennom sin virksomhet.” (Brurås, 2010, s. 54).*

Astrid Marie Holand hadde en forelesning<sup>3</sup> for journaliststudenter i Bodø høsten 2012. Forelesningen handlet om medieetikk og kildekritikk og Holand viste til de fire budene som det er viktig at journalister følger til en hver tid:

1. du skal vite at det du skriver er sant.
2. vær ydmyk! Og nysgjerrig!
3. Gjør minst mulig skade!
4. Du skal utfordre vedtatte sannheter.

Hvis media i framtiden, i større grad vil ”klippe” og ”lime” fra politiets egne nettplattformer kan det være en fare for at de fire budene som Astrid Marie Holand trekker fram og uttalelsen fra Svein Brurås, kan bli vanskelig å følge. Politiet er i utgangspunktet en pålitelig kilde. Men uansett hvor pålitelig det er, hvordan kan man være sikker på at det som blir skrevet på politiets nettplattformer speiler hele sannheten? Hvordan kan vi vite at politiet ikke har en egeninteresse ved sine vinklinger? Som en av framtidens pressefolk er jeg bekymret for min egen integritet og troverdighet som journalist, hvis det vil bli normal praksis å ”ta” saker fra politiets egen publiseringsplattform. Det er også vanskelig å se effektiviteten i dette. For å holde på troverdigheten, integriteten og løftet om å utfordre vedtatte sannheter, er man nødt til å selv sjekke at de uttalelsene politi har fra sine kilder stemmer. Det vil i hver enkelt sak, ta like mye tid for både politiet og journalisten hvis sistnevnte utfører sitt samfunnsoppdrag slik det er forventet: kritisk og undersøkende. Jeg vil føle meg tryggere i min jobb, hvis jeg selv har kontrollen over kildebruken og vinklingene. Slik jeg ser det kan ikke politiet forvente å skulle slippe å bruke tid på å svare på journalisters kritiske oppfølgingsspørsmål til politiets egenpubliserte versjon av hendelser.

Twitter har lettet jobben for media når det kommer til å få ut kjappe nyheter. Det kan godt være at politiet i framtiden vil publisere egne artikler og bilder, noe man ikke kan hindre politiet i å gjøre. Det må ikke såes tvil om at politiets og medias samfunnsoppdrag er ulike. Publikum må kunne forvente at også politiets arbeid og prioriteringer blir gjenstand for kritisk

---

<sup>3</sup> Powerpointen til Astrid Marie Holand:

[https://fronter.com/uin/links/files.phtml/333557632\\$540858292\\$/Arkiv+2.+kl./Medieetikk+og+kildekritikk/Undervisning/medieetikk+og+kildekritikk+AMH+29+08+12.pdf](https://fronter.com/uin/links/files.phtml/333557632$540858292$/Arkiv+2.+kl./Medieetikk+og+kildekritikk/Undervisning/medieetikk+og+kildekritikk+AMH+29+08+12.pdf)

tilnærming fra media. Dette er viktig fordi politiet er en sentral samfunnsaktør som ivaretar sikkerheten for alle innbyggere.

Politi og media kan ha sammenfallende interesser. Men de har ulike samfunnsroller. I Vær Varsomplakaten punkt 1.2 forklares pressens samfunnsrolle slik: *”Pressen ivaretar viktige oppgaver som informasjon, debatt og samfunnskritikk. Pressen har et spesielt ansvar for at ulike syn kommer til uttrykk”*. Tidligere krimjournalist, Bjarne Kvam, forklarer at politiets samfunnsrolle er å holde orden, ta hånd om forbrytelsessituasjoner og etterforske straffbare forhold (Kvam, 2002, s. 71). Det er viktig for samfunnet at disse rollene, også i framtiden, er adskilte og ikke mikset sammen gjennom ukritisk tilnærming og et samarbeid som gjør at man ikke lenger er uavhengige parter. Det er ikke politiets jobb å skape debatt og det er ikke medias jobb å beholde orden. Samtidig ser man at begge parter jobber for å ta vare på det samfunnet vi lever i. Hvis politiet selv ønsker å utføre medias arbeid, mister vi den kritiske tilnærmingen til politiets arbeid og prioriteringer. Hvis media lar politiet gjøre jobben for dem, får det tilsvarende konsekvens. Samarbeid med respekt for ulike roller – og med den ressursbruken det krever – virker for meg å være det sunneste for både journalistikken, samfunnets opplysning og politiets omdømme.

I noen tilfeller er samarbeidet mellom politi og media av mer samfunnsmessig nytte:

***«Det kan skje at politiet i løpet av en måned kontakter oss to-tre ganger, mens vi kontakter dem tre-fire ganger daglig.»***

- Sjefredaktør Steinulf Henriksen

For noen uker tilbake skjedde det en overgrepsvoldtekt på Finnsnes. Både Steinulf Henriksen og Arnold Nilsen bruker denne hendelsen som et klassisk eksempel på når politiet tar kontakt først. Folkebladet hadde fordel av å raskt få ut nyheten om hva som skjedde den natten. Saken ble plukket opp av andre medier, og den ble raskt en sak som ble omtalt i den nasjonale pressen. Derfor lot avisen seg bli «brukt» av politiet, uten at det var noen problem for dem. Lenvik lensmannskontor, på sin side, hadde fordel av å kunne bruke media for å komme i kontakt med potensielle vitner raskest mulig. I slike saker, som omhandler dramatiske lovbrudd begått mot enkeltpersoner, er politiet helt avhengig av å få mest mulig informasjon fra vitner. Ved å «bruke» Folkebladet visste politiet at de ville nå ut til et større publikum og at sjansen for at flere vitner ville melde seg for politiet, var større. I sakene som omhandlet

overfallsvoldtekten valgte Folkebladet å legge ved kontaktinformasjonen til politiet, slik at vitner enklere og raskere kunne komme i kontakt med Lenvik lensmannskontor. Arnold Nilsen forteller at allerede samme kveld som meldingen gikk ut, ble de kontaktet av ti stykker, nettopp fordi de hadde lest saken publisert av media. Neste dag var det et like stort antall vitner som ringte til lensmannskontoret. Alle med informasjon som kunne være til hjelp i den videre etterforskningen av saken. Disse vitnene kaller Bjarne Kvam for «Den store detektiven» og forklarer det på denne måten: ” Ved at straffesaker omtales i mediene, får politiet store mengder viktig informasjon fra publikum – «Den store detektiven» – som kan lede til oppklaring av saken. Det kan gjelde vitner politiet ikke var klar over, tekniske funn og andre viktige opplysninger. Medieomtale kan resultere i tips, også anonymt, som kan bringe etterforskningen fremover”. (Kvam, 2002, s. 27). Tilfeller som dette indikerer at politiet fortsatt, i overskuelig framtid, vil se nytten av å ha et greit forhold til media. Lesertallene fra Mediebedriftens landsforbund sammenholdt med Troms-politiets antall følgere på Twitter, viser at sosiale medier ennå ikke er i nærheten av rask å nå like mange av ”de store detektivene” som tradisjonelle medier.

***”Vi har hatt fire møter og vårt samarbeidsklima og forståelse for hverandres ulike samfunnsoppdrag har tatt betydelige skritt i en positiv retning.”***

- Sjefredaktør Steinulf Henriksen

Selv et velfungerende forhold har behov for litt pleie i blant. Det gjelder alle typer forhold, ikke bare de forholdene man har på privaten. Det er viktig at et profesjonelt forhold, som fungerer godt, blir pleiet slik at det fortsetter å være velfungerende. Dette er noe de lokale mediene og politiet i Troms fylke har tatt på alvor. I de siste fire årene har de på slutten av hver år møttes for å snakke ut om sine erfaringer av hverandre i løpet av året som er gått. Det arrangeres ett møte i Tromsø hvor politimesteren og kommunikasjonsrådgiveren i Troms politidistrikt møter redaktørene fra Nordlys, Mediehuset i Tromsø og NRK Troms og Finnmark. Og så er det ett møte på Vollan, i Balsfjord kommune, hvor redaktørene fra Folkebladet, Nordlys, Framtid i Nord og Nye Troms møter politimester og kommunikasjonsrådgiver i Troms sammen med lensmennene i Nord-Troms, Målselv og Lenvik. Det var politiet i Troms som for fire år siden tok initiativet til å starte med disse møtene. De strakk ut en hånd og media tok, gladelig, i mot den utstrakte hånden. Troms politidistrikts tanke bak dette initiativet har vært å skape en arena hvor man kan drøfte de vanskelige tingene på en respektabel og trygg måte i følge regionlensmannen i Midt-Troms.



Både Lensmann Arnold Nilsen og sjefredaktør Steinulf Henriksen har deltatt på alle de fire møtene som har vært arrangert hittil. Begge to har utelukkende positive erfaringer fra disse samlingene på Vollan. Arnold Nilsen forklarer; *”Vi møtes ikke der for å få en klapp på skulderen, men for å kunne dra der i fra som enda flinkere politi og med enda mer forståelse om hverandres arbeid. Vi drar dit med respekt for hverandre og forlater Vollan med akkurat like mye respekt for hverandre”*. Også Steinulf Henriksen ser positive virkninger ved å delta på disse møtene; *”På disse møtene diskuterer vi oss igjennom store begivenheter som har skjedd og prinsipielle diskusjoner som kan være til hjelp for begge parter. Jeg merker at samarbeidsklimaet og forståelsen for våre ulike samfunnsoppdrag har tatt betydelige skritt i en positiv retning.”* Medias dekning og politiets håndtering av en dramatisk rasulykke med tap av flere menneskeliv, tilløp til konflikter mellom enkeltansatte i medier og politi, kan være eksempler på saker som tapes opp og diskuteres i slike møter. Politiets nye rutiner med deling av informasjon på twitter var også tema på siste møte som var i desember 2013. Henriksen forklarer at man i hans avis og andre lokale medier har latt seg frustrerer av å måtte sitere en nettjeneste i sted for en navngitt kilde i politiet. Redaktøren sier at et av målene for han og hans kolleger nå er å få politiet til å oppgi en kilde på hver tweet de legger ut. Steinulf Henriksen forteller at sjefredaktørene absolutt ser fordelen med at politiet bruker Twitter. Media får lagt ut informasjon om hendelsesnyheter mye raskere enn tidlig. I etterkant av møtet på Vollan gjestestue har Henriksen sett at i enkelte twittermeldinger fra politiet legger de også ved et kontaktnavn. Selv om Henriksen skulle ønske at dette kunne skje i alle meldinger, ser han at det som blir tatt opp på møtene faktisk blir hørt og gjort noe med.

Det kan se ut som Troms politidistrikt, sammen med de lokale mediene i fylket, har funnet en suksessoppskrift på hvordan politiet og media gjennom årlige møter klarer å skape en større forståelse og respekt for hverandres arbeid. Jeg tror disse møtene kan være årsaken til at både Arnold Nilsen og Steinulf Henriksen, uten å nøle, kan si at forholdet mellom lokalavisen Folkebladet og Lenvik lensmannskontor kan betegnes som et godt forhold. Kåre M. Hansen er kommunikasjonsrådgiver i Politidirektoratet. Han uttrykker seg positivt til de møtene som har tatt plass i Troms mellom media og politiet, etter gode tilbakemeldinger fra politikollegaer i Troms. Ifølge Hansen har slike typer møter også forekommet i noen andre politidistrikt, men at det er langt i fra normal praksis. *”Jeg vet at Troms politidistrikt har gode erfaringer fra disse møtene, og betegner dem som svært suksessfull, og jeg tror de sammen med de lokale*

*mediene i Troms er på sporet av en spennende ny praksis mellom politi og media.*” sier Hansen.

***”I mine studieår ved Politihøgskolen så har undervisning angående media, og deres rolle i samfunnet, vært fraværende”.***

- «Henrik», student på Politihøgskolen i Bodø

Under Svarte Natta-konferansen i 2001 hevdet daværende studielærer Jan Erik Andreassen, ved Universitetet i Nordland, at *”politistudenter læres opp til å hate journalister”*. Han hadde overhørt samtaler mellom politistudenter, der de uttrykte at de ikke ville samarbeide med journalister (Kvam, 2002, s. 93). Jan Erik Andreassen forklarer at han i etterkant av uttalelsen ble innkalt til flere møter med uniformkledde mennesker. Blant annet avstedkom det en møteserie mellom journalister og politi i Bodø. Resultatet av møtene mellom dem, er at det nå er blitt en mye bedre kommunikasjon mellom journalister og politi i Salten-distriktet. Jan Erik Andreassen ønsker ikke selv å ta æren for den forbedrede kommunikasjonen, men at hans bidrag hjalp på, det kan han være med på. Selv om Politihøgskolen i senere tid har tatt inn media i pensum, mener Jan Erik Andreassen at det ennå hersker tvil hos politistudentene om hva journalisters og fotografers arbeidsoppgave er. Likevel sier studielæreren at han ikke hadde stilt seg på Svarte Natta-konferansen nå og sagt nøyaktig det samme som han uttalte tilbake i 2001: *”Jeg kan ikke si at politistudenter læres opp til å hate journalister, som var en spisset vinkling fra min side i 2001. Men jeg tror det fortsatt er slik at foreleserne og de ansatte på Politihøgskolen nok ikke roser journalister og fotografer spesielt høyt opp i skyene”*.

Politistudenter får altså undervisning i media. Det er ikke et fraværende tema, men likevel tror Jan Erik Andreassen at journalister og fotografer ikke blir gitt mye ros fra ansatte ved Politihøgskolen. Ifølge nåværende politistudent, «Henrik», og fersk politibetjent «Else» er det slik at den innføringen de får i media i all hovedsak handler om hva deres – politiets – rolle er overfor media. At ingen av dem ønsker å bidra i denne oppgaven med sine virkelige identiteter, sier noe om at «Henrik» og «Else» ikke akkurat er komfortable med å uttale seg til en representant fra media. De er nervøse for at noe som kan oppfattes som en kritisk kommentar til det yrket de er på tur inn i, skal få negative konsekvenser for dem. Jeg ønsker ikke at deres bidrag i denne oppgaven skal medføre noen vanskeligheter for dem yrkesmessig i framtiden. Derfor velger jeg å respektere deres ønske om å bli anonymisert.

Politistudenten og det ferske politibetjenten forteller at de ikke får undervisning i hva medias rolle i samfunnet faktisk går ut på. «Henrik» forklarer; *”I løpet av min foreløpige studietid ved politihøgskolen har undervisningen angående media vært fraværende. Det lille som har vært har kun handlet om politiet og vår rolle i møte med media”*. Han uttrykker et ønske om å lære mer om hva medias oppgave i samfunnet er. Politistudenten tror at å ha en større forståelse for hva medias samfunnsrolle er, vil gjøre han mer trygg i møte med pressen etter endt skolegang. «Henrik» forteller at siden han ikke får noen opplæring i medias samfunnsrolle på Politihøgskolen, har han på eget initiativ prøvd å øke sin kunnskap og forståelse om medias samfunnsoppdrag gjennom blant annet å lese Vær Værsom-plakaten. Jan Erik Andreassens antagelser om at media ikke får rosende omtale på den nordnorske politiutdanningen kan se ut til å stemme godt. Grunnen er at samfunnsrollen som media innehar blir ikke diskutert og forklart på Politihøgskolen.

Men er journalistutdanningen noe bedre enn Politihøgskolen i å gi ros til det arbeidet politiet gjør? Under den treårige journalistikkutdanningen i Bodø hadde vi et eget emnekurs som het *”Rett og krim”*. I løpet av ukene med dette kurset, fikk vi et godt innblikk i hvordan det vil være og jobbe som retts- og krimjournalist. Under emnekurset ble drapet på den 16 år gamle Sigrid Giskegjerde Schjetne i Oslo i august 2012, tatt opp. Vi fikk i oppgave å lese mest mulig av de sakene som ble publisert i de dagene før hun ble funnet, dagen hun ble funnet, og dagene etter at hun var funnet. Det var åpenbart at medias absolutt viktigste kilde var politiet, både før og etter at 16-åringen var funnet. Alt av beskrivelse av hendelsesforløpet, hva jenta hadde på seg, hvor hun hadde vært, hvor hun ble funnet, hvordan hun døde, kom fra politiet. I lys av dette har jeg i ettertid tenkt at jeg hadde likt å høre politiets egen stemme under kurset. Hvor lærerikt hadde det ikke vært for journaliststudenter å høre en representant fra politiet fortelle hvordan de jobber i slike saker? Og generelt hvordan de oppfatter media i dagens samfunn.

«Else» har tenkt på samme måte. Hun er nå ferdigutdannet politi og jobber som betjent i Oslo. «Else» gir klart uttrykk for skepsis til journalister etter det hun karakteriserer som flere uheldige episoder i møte med media. Hun forteller at hun også hadde sett verdien av at en representant fra media hadde kommet til Politihøgskolen for å fortelle om hvordan de tenker og arbeider. *”Det hadde vært interessant å høre fra en journalist hvordan de reagerer når de ankommer et ulykkessted. Hva er det de selv ønsker å vite og hva er det som er viktig for dem*

*å få informasjon om? Hvordan vurderer de ulykkessted? Hvorfor tar de bilder? Det skulle jeg likt å høre fra dem”, forklarer «Else».*

Som ferske representanter for henholdsvis politi og media, er «Else», «Henrik» og jeg enige om at vi ikke «hater» hverandre. Ikke føler vi at vi blir opplært til å hate hverandre heller. Men før vi møter den «virkelige verden» har vi lite med hverandre å gjøre. Vi er usikre på hverandre. Og forståelsen av hverandres samfunnsoppdrag er ikke på plass før vi er ute i våre respektive arbeidsplasser. Og selv da, tar det noen år før vi føler oss trygge på hverandre. Men også her er det en forskjell mellom oss. Som jeg tidligere nevnte, ble jeg allerede første arbeidsdag «kastet på dypt vann» og har hatt en god del kontakt med politiet i etterkant. Også da jeg var i praksis ble jeg tidlig introdusert for politiet. Det samme skjer ikke for politistudenter ute i praksis eller nyutdannede politibetjenter. «Henrik» er nettopp ferdig med sitt praksisår, som er det andre av trå år på politiutdanningen. I løpet av sitt første møte med politiet har han ikke én gang vært politibetjenten som har fått ansvaret for å snakke med media. Hos politiet har de en annen praksis enn media. I en nyhetsredaksjon er det viktig at man tidlig føler seg komfortabel rundt politiet. Dette er fordi alle mediehus som jobber med hendelsesnyheter har mye kontakt med politiet. I politiet er det slik at det er øverstkommanderende, i Lenvik er det lensmannen, som skal uttale seg til media i alvorlige saker. På ulykkessteder er det innsatsleder som skal være medias informasjonsformidler. «Henrik» forteller også at politiet opererer etter «eldstemannprinsippet». Altså er det den som er eldst, som får ansvaret. Det er derfor sjelden at vi ser unge politibetjenter i media. Dette mener jeg bidrar til at unge utøvere av politiet tidlig får et avstandsforhold til media i stedet for å få lov til å bli trygge på det lensmannen oppfatter som en samarbeidspartner. «Else» og «Henrik» sitt krav om å få lov til å være anonyme, om de skulle la seg intervju til denne oppgaven, synes jeg illustrer denne usikkerheten godt.

***”Vi har en egen medieinstruks i politidistriktet hvor det står hvordan vi skal håndtere media. Den beskriver hvordan vi nøkterne skal opptre i media”.***

- Lensmann Arnold Nilsen

Både lokalavisredaktør Steinulf Henriksen og regionlensmann Arnold Nilsen peker på at politiet de siste årene har hatt en økende profesjonalisering. Sjefredaktør Henriksen nevner for eksempel at lokalavisen opplever mindre ulikheter mellom lensmannskontorene.

*”Profesjonaliseringen av politifolkene, gjør at vi ikke er så personavhengig som før, noe som*

*igjen gjør at forskjellene mellom lensmannskontorene er mindre enn tidligere. I sum har ting gått i en veldig riktig retning". Med det mener Steinulf Henriksen at medias tilgang til informasjon tidligere var prisgitt hvordan den enkelte lensmann oppfattet journalister og deres rolle som nyhetsformidler.*

Et bidrag til den økende profesjonaliseringen av politiet kan være mediehåndboken<sup>4</sup> politiet nå bruker. Boken kan karakteriseres som en guide til hvordan lovens håndhevere skal opptre overfor media. I håndboken forklares det også hva media har krav på å få vite av dem i forskjellige situasjoner. Alle de tre representantene fra politiet som jeg har vært i samtaler med, har sett denne boken. «Else» forteller også at politiet opererer med en bok de kaller PBS, som står for politiets beredskapssystem. *"De aller fleste av oss har denne med oss i jakkelommen når vi drar ut på oppdrag. I den står det hvordan vi skal opptre overfor media. Vi har en for krisesituasjoner og en for generelle situasjoner",* forklarer «Else».

Mediehåndboken er for meg et åpenbart bevis på at media og kommunikasjon har en sentral plass i politiets daglige virke, og at etaten har et bevist forhold til hvordan kontakten til media skal håndteres best mulig. Dette kommer til klart uttrykk i håndboken: *" For politiet og påtalemyndigheten er kommunikasjon en grunnleggende forutsetning i arbeidet for å sikre trygghet, lov og orden. Informasjon skal brukes aktivt og målrettet for å forebygge og bekjempe kriminalitet. Politiet er avhengig av et godt omdømme og befolkningens tillit for å kunne løse sine oppgaver. Omdømme og tillit skapes gjennom det daglige arbeidet og ved å sørge for åpen kommunikasjon gjennom media. Media er en viktig kanal for å nå frem til innbyggerne"* (POD publikasjon, 2010/06, s. 3). At det kan være en ekstra stressfaktor å forholde seg til pågående journalister i en ellers presset situasjon, for eksempel på et åsted for ulykke eller kriminalitet, er det ikke vanskelig å forstå. Derfor blir det noe underlig for meg at håndtering av media ikke har større plass i politiutdanningen.

### ***"Jeg er ikke lenger redd for å kontakte politiet"***

Neste gang jeg sitter i en nyhetsredaksjon og nyhetslederen peker på meg og ber meg om å ringe politiet, da vil jeg ikke være redd. Jeg har ingen grunn til å være redd. For politifolkene

---

<sup>4</sup> Mediehåndboken for politi: [https://www.politi.no/vedlegg/rapport/Vedlegg\\_891.pdf](https://www.politi.no/vedlegg/rapport/Vedlegg_891.pdf)

er ikke skumle og de hater ikke journalister. Det er i alle fall det inntrykket jeg sitter igjen med, etter å ha snakket med representanter fra både politiet og pressen. De to samfunnsaktørene har forståelse for hverandres ulike samfunnsoppdrag, og i Troms har man gjennom faste årlige møter etablert en arena for økning av denne forståelsen. Fortsatt er det en erkjennelse hos begge parter om at de har gjensidig nytte og avhengighet av hverandre: Media er hele tiden på jakt etter nyheter å formidle til sine lesere. Politiet trenger media for å nå ut med sine budskap. Gjensidig interesse. Gjensidig nytte. Vil politiets bruk av sosiale medier rive ned denne gjensidige avhengigheten? Kanskje. Men ikke med det første. Til det er de lokale mediene, med god margin, for store i utbredelse til at jeg tror at det vil være aktuelt.

Et annet moment er at uansett hvor mye politiet ønsker å løsrive seg fra media, kan media aldri slutte og forholde seg til politiet, som en viktig og i stor grad brukt kilde, for å kunne dekke hendelsesnyheter.

Det som kan gi grunn til bekymring er at med et politi som tror de ikke har bruk for media, vil forholdet kjølnes. Og hva skal media gjøre hvis politiet ikke lenger trenger å være vår kilde til informasjon? For politiet har ingen lovpålagt plikt til å uttale seg til pressen. Dette er noe jeg, som en del av framtidens presse, frykter. Det er selvfølgelig sunt at man ikke lenger føler at man går i tottene på hverandre, slik tendensene var tidligere. Samtidig er det skummelt for medias oppdrag som samfunnets opplysningskanal, hvis forholdet til det som i svært mange tilfeller er hovedkilden – politiet – blir enda mer distansert og avhengigheten blir mindre.

Troms politidistrikt, sammen med de lokale mediene i fylket, jobber bevisst for å holde på et godt forhold. Møtene som de arrangerer hvert år, tror jeg har mye å si for hvorfor de ikke har hatt større samarbeidsproblemer de siste årene. Hvis de sammen har et ”fristed” hvor de kan møtes og snakke ut om sine positive og negative opplevelser uten at noen blir fornærmet eller bruker det mot hverandre, tror jeg respekten og tålmodigheten for den andre partens arbeid blir større. Til og med i Politidirektoratet synes de det høres spennende ut. Om jeg kunnet legge premissene, hadde praksisen med slike faste møter mellom politi og media blitt innført i alle landets politidistrikt.

Jeg startet min journalistkarriere med en oppfatning om at politiets ansatte betraktet journalister som plageånder. Etter å ha arbeidet med denne oppgaven er jeg usikker på om jeg har endret syn. Arnold Nilsen gir klart uttrykk for at media er en god samarbeidspartner. Den

ferske politibetjenten «Else» er imidlertid betydelig mer negativ i opplevelsen av journalisters utføring av sitt samfunnsoppdrag.

For at forholdet mellom politiet og media skal kunne være god på alle nivå, er forståelse nøkkelen til dette. Uten en forståelse for den andres samfunnsoppdrag er det vanskelig å ha respekt for hverandre. Frykt og redsel kommer fra uvitenhet. For at forholdet mellom politiet og media skal være godt, må disse to viktige samfunnsaktørene ha kunnskap om den andres rolle i samfunnet og ha tillit til at man gjør jobben riktig. Jeg tror det er viktig at denne kunnskapen og tilliten etableres så tidlig som mulig i et yrkesløp. De som velger å studere til å bli politi og journalist, må på et mye tidligere stadium bli introdusert for hverandre. Det tar tid å skape tillit, dette er ikke noe som gjøres over natten. Selv om Politihøgskolen og Senter for journalistikk i Nord-Norge holder til i samme by, på samme campus, er avstanden mellom disse studielinjene for stor. Disse trenger å komme nærmere hverandre. Hjelp hverandre å forstå hva ens arbeidsoppgaver er, slik at forståelsen og tilliten allerede har startet før man går ut i yrkeslivet og er nødt til å forholde seg til hverandre. Dette er noe sjefredaktøren i Folkebladet også har tro på. *”For å komme videre og skape et bedre klima og en informasjonsflyt, og en større forståelse for våre ulike samfunnsoppdrag, så er en utveksling mellom de to utdanningene den rette veien å gå for et godt forhold i framtiden”.*

For meg hadde oppdraget om å ringe politiet etter det andre morgenmøtet i Folkebladet blitt mindre skremmende hvis jeg allerede i løpet av utdanningen hadde lært politiet å kjenne – og visst at de hadde ønsket å samarbeide med meg. Trolig hadde jeg til og med turt å si fra om at informasjonen på Twitter ikke er nok.

## KILDELISTE:

### Bøker:

- Bech-Karlsen, Jo (2003): *Gode fagtekster. Essayskriving for nybegynnere*, Oslo: Universitetsforlaget.
- Brurås, Svein (2010): *Etikk for journalister*, Fagbokforlaget.
- Kvam, Bjarne (2002): *Krimjournalisten*, IJ-forlaget.
- Politidirektoratet (2010): *Operativ mediehåndbok for politiet*, POD publikasjon.

### Personkilder:

- Steinulf Henriksen, møtte han til intervjusamtale 27.03.2014, kl. 13.00-14.20
- Arnold Nilsen, møtte han til intervjusamtale 01.04.2014, kl. 12.00-13.10
- ”Henrik”, 06.04.2014, møtte han til intervjusamtale 06.04.2014 kl. 15.00-15.45 og hadde senere en e-postutveksling med han 23.04.2014.
- ”Else”, e-postutveksling 22.04.2014.
- Kåre M. Hansen, telefonsamtale 23.04.2014 kl.11.30-11.40
- Jan Erik Andreassen, e-postutveksling 02.04.2014

### Internettkilder:

- Nettsiden til politiet hvor jeg hentet PDF:  
[https://www.politi.no/vedlegg/rapport/Vedlegg\\_891.pdf](https://www.politi.no/vedlegg/rapport/Vedlegg_891.pdf) 03.04.2014
- Nettjenesten Twitter: <https://twitter.com/polititroms> 22.04.2014
- TNS-Gallup: [http://ww2.tns-gallup.no/arch/\\_img/9110435.pdf](http://ww2.tns-gallup.no/arch/_img/9110435.pdf) 15.04.2014
- Universitetet i Nordland sin Fronter for å hente ned PDF:  
[https://fronter.com/uin/links/files.phtml/333557632\\$540858292\\$/Arkiv+2.+kl./Medie+etikk+og+kildekritikk/Undervisning/medieetikk+og+kildekritikk+AMH+29+08+12.pdf](https://fronter.com/uin/links/files.phtml/333557632$540858292$/Arkiv+2.+kl./Medie+etikk+og+kildekritikk/Undervisning/medieetikk+og+kildekritikk+AMH+29+08+12.pdf) 16.04.2014
- Troms Fylkeskommune sin nettside:  
<http://www.tromsfylke.no/OmTroms/tabid/57/Default.aspx> (15.04.2014)

### Andre kilder:

- Erfaringer fra min sommerjobb hos Folkebladet i perioden 01.07.2013-31.07.2013.